

ZA 16 DEC 23

**BELGIAN NATIONAL
ORCHESTRA &
KIRILL GERSTEIN,
PIANO** —————

*De vijfde van Beethoven &
Bartók 3*

dirigent **ROBERTO GONZÁLEZ-MONJAS**

Kirill Gerstein © Marco Borggreve

ZA 16 DEC 23

**BELGIAN
NATIONAL
ORCHESTRA &
KIRILL GERSTEIN,
PIANO** —————

*De vijfde van Beethoven &
Bartók 3*

dirigent **ROBERTO GONZÁLEZ-MONJAS**

ANDREA
TARRODI (°1981)

Ascent – Concerto voor orkest (2015)

- 1. Ocean Trench*
- 2. Whales and Corals*
- 3. Breaking Surface*
- 4. Cityscape*
- 5. Chacarita Cemetery*
- 6. Hypomanic Trails*
- 7. Under the Twilight Canopy*

Ascent werd door de Zweedse componiste Andrea Tarrodi in de herfst, winter en lente van 2014/15 geschreven in opdracht van het Norrköping Symphony Orchestra. Het 16 minuten durende werk ging in première in De Geer Hallen, Norrköping op 9 april 2015, onder leiding van Catrine Winnes.

Andrea Tarrodi: *“Voordat ik aan de eigenlijke compositie*

van het stuk begon, dacht ik veel na over water en zag ik een oceaantrog (een diepe kloof in de zeebodem) voor me. Ik wilde dat de muziek daar zou beginnen. Ik heb ook veel nagedacht over de contrasten tussen natuur en stad en hoe deze twee omgevingen in verschillende denkkaders kunnen bestaan. Je zou de vorm van het stuk een soort stijgende beweging van het laagste register van het orkest naar het hoogste kunnen noemen.

Het werk is onderverdeeld in zeven verschillende delen. Deel 1 "Ocean Trench" begint in de stilte van een oceaantrog. In deel 2 "Whales and Corals" stijgt de muziek dan zachtjes naar een luid crescendo en ontmoet koraalriffen en walvisgezang. In deel 3 "Breaking Surface" word je naar de oppervlakte gestuwd, waar je in deel 4 "Cityscape" in de bruisende kakofonie van een stad terechtkomt. Het lawaai wijkt in deel 5, "Chacarita

Cemetery", om dan terug te keren in deel 6 "Hypomaniac Trails". In het laatste en zevende deel van de compositie, "Under the Twilight Canopy," vindt de muziek eindelijk haar weg terug naar een soort stilte, waar ik me een boom onder een sterrenhemel voorstel. Dan stijgt het langzaam boven de ruïnen van de bomen uit, hoger en hoger, naar de vredige ruimte."

BÉLA
BARTÓK (1881-1945)

Pianoconcerto nr. 3 in E groot, Sz. 119, BB 127 (1945)

- 1. Allegretto*
- 2. Adagio religioso*
- 3. Allegro vivace*

Na de première van het *Concerto voor orkest en de Vioolsonate* rond de jaarwisseling 1944-45, werd Bartók bestookt met opdrachten. Zijn uitgever hoopte op een zevende strijkkwartet, William Primrose op een altvioolconcerto, nog anderen op concerten voor allerlei instrumenten en een dubbelconcerto voor twee piano's. Toch begon Bartók eerst aan een werk van eigen keuze: het *Derde pianoconcerto*. Hij schreef het expliciet voor zijn vrouw Ditta Pasztory. Wellicht was hij zich bewust van zijn kleine kansen om zijn ziekte (leukemie) te boven te komen, en wou hij Ditta een concerto bezorgen waarmee zij als pianiste wat kon verdienen. De moeilijkheidsgraad van de pianopartij was op haar maat gesneden. Vandaar misschien ook de 'vrouwelijke toon' die sommige commentatoren in het werk menen te horen.

Het *Derde pianoconcerto* behoort tot de meest ontspannen werken van

Bartók. Hij heeft zich beperkt tot de lyrische, zonnige kant van zijn kunst. Het werk straalt een haast Mozartiaanse bevalligheid en evenwicht uit. Erg mooi is het tweede deel, het *Adagio religioso*, met zijn fijne toespelling op een passage uit Beethovens *Strijkkwartet opus 132: "Heiliger Dankgesang eines Genesenen an die Gottheit"*.

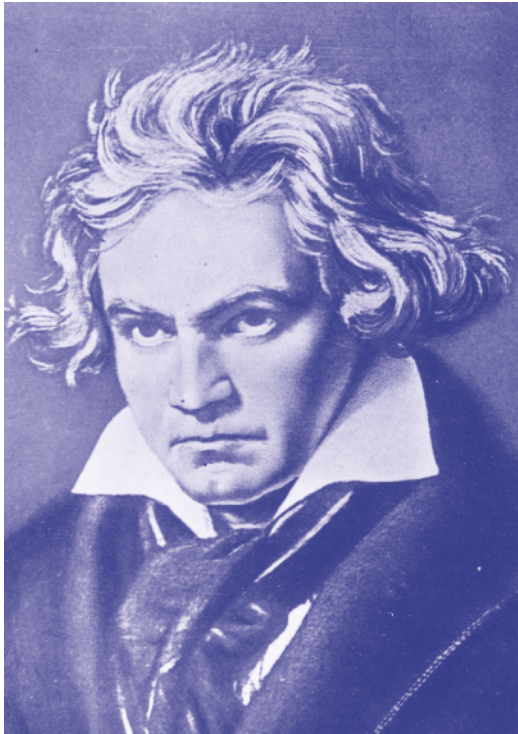
Het eerste deel is gebaseerd op de 'verbunkos', een 19de-eeuws type van Hongaarse dans die vooral door zigeunerorkesten werd gespeeld. In zijn radicale periode had Bartók zich scherp afgezet tegen die vorm van stedelijke dansmuziek. Hij verkoos de strenge stijl van het authentieke boerenlied. Geleidelijk aan echter won de 'verbunkos' terug veld in Bartók's oeuvre, zoals in het *Tweede vioolconcerto*, de *Contrasten voor viool, piano, klarinet*, om tenslotte in het *Derde pianoconcerto* een suggestieve evocatie te worden van 19de-eeuwse Hongaarse elegantie.

LUDWIG

VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Symfonie nr. 5 in c klein , Op. 67 (1808)

1. *Allegro con brio*
2. *Andante con moto*
3. *Scherzo: Allegro*
4. *Allegro*

Beethoven heeft vier jaar lang aan zijn *Vijfde symfonie* gewerkt. Toch is dat in vergelijking met zijn andere symfonieën eerder kort. De eerste schetsen dateren uit 1805. Verschillende keren onderbrak Beethoven het werk aan de *Vijfde* voor een ander werk, o.a. zijn *Pianoconcerto nr. 4* en het *Vioolconcerto*. In de herfst van 1806 schoof hij de *Vijfde* nogmaals opzij omdat hij van hertog Franz von Oppersdorff de opdracht gekregen had voor nog een symfonie. Hij maakte zich in enkele maanden tijd van die opdracht af met zijn lichtere *Vierde symfonie*, om zich nadien weer op de *Vijfde* te concentreren.

Beethovens *Vijfde symfonie* is bijzonder persoonlijk: het gaat om de diepste uitdrukking van zijn eigen gevoelens. Daarom heeft deze symfonie ook zo'n lange ontstaansgeschiedenis: Beethoven heeft het werk lang willen laten rijpen. Hij werkte in de jaren 1807-08

gelijktijdig aan de *Vijfde* en aan de "*Pastorale*" *Zesde*. Hij liet die twee symfonieën creëren in Wenen tijdens het Akademieconcert van 22 december 1808 in het Theater an der Wien. Beethoven kondigde voor dat concert heel wat zeer recente stukken aan, die hij pas gecomponeerd had en die nog niet publiekelijk waren gespeeld. Hij koos het volgende programma, dat aantoont dat een concert in die tijd lang mocht duren. Eerst werd de *Pastorale* gespeeld (die droeg toen nog het nr. 5), gevolgd door de concertaria "*Ah! Perfido*" en enkele fragmenten uit zijn *Mis in C groot*, op. 86. Vervolgens was Beethoven zelf solist in zijn *Vierde pianoconcerto in G groot*, waarna de *Vijfde symfonie* weerklonk (bij deze gelegenheid nog met het nummer 6). Geëindigd werd er met een piano-improvisatie en met de *Koraalfantasie op. 80* (de directe voorloper van de finale van de *Negende*

symfonie). Door zijn toenemende doofheid was dit de allerlaatste keer dat Beethoven als pianist-solist met een eigen concerto voor het publiek kon optreden. Een zeer laconieke perskritiek vatte het geheel samen als: *“Wat de uitvoering betreft was alles ondermaats”*.

Beethoven zelf heeft de *Vijfde symfonie* nooit een titel meegegeven. Het is zijn vriend en biograaf Anton Schindler die het motto *“Zo klopt het noodlot aan de deur”* met het hoofdmotief van de eerste beweging heeft verbonden, waardoor het werk als *“Noodlotssymfonie”* de geschiedenis is ingegaan. Het gevolg was dat het tweede thema dan de *“troostgedachte”* genoemd werd en de hele symfonie een autobiografisch karakter verwierf en in verband werd gebracht met Beethovens doofheid. Inhoudelijk gaat het echter veel meer om de uitdrukking van het verzet tegen de isolering door de doofheid dan

om de berusting in of de aanvaarding van het noodlot.

Muzikaal concentreert Beethoven zich op een viernotenmotief met slechts twee verschillende toonhoogtes (met één maak je geen melodie) en twee verschillende notenwaarden (ook dat is het kleinst mogelijke verschil). Deze extreme *“motivische concentratie”* is voldoende om als uitgangsmateriaal te dienen en het volledige eerste deel mee uit te bouwen: de ganse expositie, de dubbele doorwerking en de uitgebreide coda. Dit ene motief ondergaat bijzonder veel metamorfoses, zoals richtingsveranderingen, veranderingen van intervalgrootte (de dalende terts wordt een kwint, wordt twee seconden enz.); of het interval valt weg zodat enkel de toonherhaling overblijft; elders wordt de lange eindnoot verkort zodat het motief uit de herhaling van één notenwaarde bestaat, of worden – omgekeerd – de

drie korte kopnoten door één lange noot vervangen; of het motief wordt herhaald zodat er een motiefketting ontstaat. En ook in de volgende onderdelen van de symfonie zijn er nog duidelijke verwijzingen naar het viernotenmotief, waardoor Beethoven hier voor het eerst een soort cyclisch principe in de symfonie binnenbrengt: d.i. het onderling in verband brengen van de vier onderdelen door het zogenaamde noodlotsmotief te laten terugkeren.

Als we Berlioz mogen geloven, viel de beroemde zangeres Malibran in zwijm tijdens de première en moest ze de zaal uitgedragen worden. Een andere anekdote vertelt dat een veteraan van Napoleons gardisten rechtsprong bij de aanzet van de finale en uitriep: "*C'est l'Empereur!*"

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

Het Belgian National Orchestra werd opgericht in 1936 en de geprivilegieerde partner van Bozar. Het orkest staat sinds september 2022 onder leiding van chef-dirigent **Antony Hermus**, met **Roberto González-Monjas** als gastdirigent en **Michael Schönwandt** als geassocieerd dirigent. Het Belgian National Orchestra treedt op met solisten van wereldformaat zoals **Hilary Hahn, Christian Tetzlaff, Thomas Hampson, Aleksandra Kurzak, Leif Ove Andsnes, Víkingur Ólafsson,**

Sergey Khachatryan en Truls Mørk. Verder investeert het Belgian National Orchestra in de toekomstige generatie luisteraars en deinst het niet terug voor vernieuwende projecten, zoals met pop-rock-artiest **Ozark Henry** en recent met **Stromae** voor zijn nieuwe album *Multitude*. Tot de bekroonde discografie, voornamelijk op het label Fuga Libera, behoren onder meer zes opnames onder leiding van voormalig chef-dirigent **Walter Weller**.

KIRILL GERSTEIN

Het pianospel van Kirill Gerstein – van Bach tot Adès – wordt gekenmerkt door woeste techniek en scherpzinnige intelligentie, gekoppeld aan een energieke, fantasierijke muzikale aanwezigheid. Kirill Gerstein werd geboren in de voormalige Sovjet-Unie, is Amerikaans staatsburger en woont vandaag in Berlijn. In zijn musiceren combineert hij zijn Russische, Amerikaanse en Centraal-Europese wortels met een onverzadigbare nieuwsgierigheid. Deze kwaliteit en de relaties die hij heeft ontwikkeld met orkesten, dirigenten, instrumentalistes, zangers en componisten hebben ertoe geleid dat hij een enorm spectrum aan repertoire heeft verkend, zowel nieuw als oud. Tijdens het seizoen 2023-24 keert Kirill

Gerstein terug naar orkesten als het Gewandhausorchester Leipzig met Nelsons, het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin en Chamber Orchestra of Europe met Ticciati, het Orchestre national de France met Măcelaru, de Rotterdam Philharmonic met Shani, het Boston Symphony en de Los Angeles Philharmonic met Adès, de Münchner Philharmoniker met Popelka, het Orchestra del Teatro alla Scala met Harding, het Orchestre national de Lyon met Szeps-Znainer, de Accademia Nazionale di Santa Cecilia met Kavakos en met Hrůša, het Tonhalle Orchester Zürich met Payare, het Minnesota Orchestra met Søndergård, en de radio-orkesten van onder andere Stuttgart, Hamburg en Keulen.

ROBERTO GONZÁLEZ-MONJAS

© Marco Borggreve

De jonge Spaanse dirigent Roberto González-Monjas begon zijn carrière als soloviolist, kamermuzikant en concertmeester van de Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia. Na een reeks opgemerkte directiedebuten is hij momenteel niet alleen eerste gastdirigent van het Belgian National Orchestra (met wie hij vorig seizoen maar liefst acht concerten speelde in het Verenigd Koninkrijk), maar ook muziekdirecteur van het

Spaanse Orquesta Sinfónica de Galicia, chef-dirigent van het Zweedse Dalasinfonietan en chef-dirigent van het Zwitserse Musikkollegium Winterthur. Recente gastop-tredens als dirigent en ook als dirigent-violist leidden tot intensieve samenwerkingen met het Mozarteumorchester Salzburg, het Mahler Chamber Orchestra, het Orchestre national Bordeaux-Aquitaine, het Orchestre National d'Île-de-France, de Philharmonie Luxemburg, Sinfonia Lahti, het Hong Kong Philharmonic Orchestra, het Baltimore Symphony Orchestra, het Symfonie-orkest van de Zweedse Radio enzovoort. Samen met het Belgian National Orchestra is hij begin mei 2024 zowel dirigent als solist in Mozarts *Vierde violconcerto*.

KLASSIEK IN CCHA

WOE 20 DEC 23

20 u - Sint-Quintinuskathedraal

CHOIR OF CLARE COLLEGE CAMBRIDGE

Christmas carols

ZO 07 JAN 23

11 u - concertzaal

ANTWERP SYMPHONY ORCHESTRA &

MARIA BENGTTSSON, SOPRAAN *Nieuwjaarsconcert*

VR 26 JAN 24

20 u - concertzaal

ANIMA ETERNA *Bruckner 4*

VR 02 FEB 24

20 u - concertzaal

DE NIEUWE REEKS #3 - HATHOR CONSORT &

ROMINA LISCHKA *Winter solstice*

ZO 03 MRT 24

11 u - Clarenhofkapel

PHILIPPE THURIOT *De Scarlatti tovergangen*

VR 08 MRT 24

20 u - concertzaal

BRUSSELS PHILHARMONIC & FRANK BRALEY,

PIANO *Uit de nieuwe wereld*

DI 19 MRT 24

20 u - concertzaal

BRYGGEN BRUGES STRINGS & PIETER WISPEL-

WEY, CELLO *De vier seizoenen (Max Richter) & Taverner*

VR 22 MRT 24

20 u - Sint-Quintinuskathedraal

VLAAMS RADIOKOOR & IL GARDELLINO *Pietà*

WOE 17 APR 24

20 u - Sint-Quintinuskathedraal

TRIO MEDIÆVAL & ARVE HENRIKSEN, TROMPET

Rímur

VR 03 MEI 24

20 u - concertzaal

ZEFIRO TORNA *Unity in diversity - Het Europese*

luitproject

VR 24 MEI 24

20 u - concertzaal

SYMFONIEORKEST VLAANDEREN & ANNELEEN

LENAERTS, HARP & MARINA PICCININI, FLUIT

Mozart & Aho

MEER OP: [CCHA.BE/KLASSIEK](https://ccha.be/klassiek)